

خير التابعين اويس القرني

مهندس احسان فتاحي

www.ketab.ir

سرشناسه : فتاحی، احسان، ۱۳۶۹ -

عنوان و نام پدیدآور : خیر التابعین اویس القرنی / احسان فتاحی.

مشخصات نشر : سنندج: آراس، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری : ۱۸۰ ص.

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۶۸۴۰-۹۲-۵

وضعیت فهرست نویسی : فیا

یادداشت : کتابنامه.

موضوع : اویس قرنی، ۳۷ق. -- سرگذشتنامه

رده بندی کنگره : ۱۳۹۳ ۳ف۸الف / ۵/۳۵BP

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۹۴۲

شماره کتابشناسی ملی : ۳۵۹۳۶۴۷

انتشارات آراس

میرالبعی اویس القرنی

مؤلف: احسان فتاحی

ناشر: آراس

طراح جلد:

نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۹۳

تیراژ: ۱۰۰۰

قیمت: ۶۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۸۴۰-۹۲-۵

مرکز پخش:

سنندج پاساژ عزتی انتشارات آراس

تلفن: ۰۸۷۱-۲۲۲۸۳۴۱

ایمیل: arasbooks73@gmail.com

فهرست

مقدمه.....	۹
فصل اول.....	۱۵
اویس رحمه در کتب‌های معتبر اهل سنت.....	۱۵
فضایل ریس آقون رحمه.....	۱۷
نسخه شناسی کتاب «المعدن العدنی فی فضل اویس القرنی».....	۲۷
فصل دوم.....	۳۱
معنی لغوی نام اویس قرنی یعنی «آزرتشت در نقش اویس قرنی».....	۳۱
معنای اویس قرنی در لغت نامه ده خدای.....	۳۲
نسب اویس:.....	۳۲
تولد اویس.....	۳۳
القاب اویس.....	۳۳
خانواده اویس.....	۳۴
ویژگی های روستای قرن.....	۳۴
کسب و کار اویس.....	۳۴
فصل سوم.....	۳۵
چگونگی گرایش اویس به اسلام.....	۳۵
دیدار یار دوست داشتنی.....	۳۶

بازگشت پیامبر ﷺ به مدینه و استشمام نسیم رحمانی از سوی یمن

۴۱.....

از دلایلی که اویس نتوانست خدمت پیامبر ﷺ شرف یاب شود، این

بود که: ۴۲

خواب اویس و شنیدن وفات پیامبر ﷺ ۴۲

فصل چهارم..... ۴۷

وفای عهد اویس نسبت به مادرش ۴۷

اویس به بالین مادرش ۴۸

اویس و دل کندن از مادر ۴۹

سخن‌های باحوالان در مورد والدین ۵۰

آیاتی در مورد والدین ۵۰

سخنی از رسول الله ﷺ در مورد والدین ۵۲

سخنی از حضرت علی علیه السلام در مورد مادر ۵۳

بهشت زیر پای مادران ۵۳

فصل پنجم..... ۵۵

ویژگی‌های اویس قرنی ۵۵

توحید اویس و روی گردانیدن از غیر خدا ۵۵

تقوا و پرهیزگاری اویس ۵۶

زهد و آزادگی اویس ۵۸

اویس عابد ۵۹

اویس و پرهیز از غفلت زدگی ۶۰

۶۱ مقام خوف

۶۱ حیات اجتماعی اویس معیار حق و باطل

۶۳ ساده‌زیستی اویس

۶۴ تقسیم‌بندی مردم از نظر اویس به سه گروه

۶۵ اویس در جستجوی فضیلت

۶۵ هم‌بینی با قرآن در کلام اویس

۶۶ راه ن اویس

۶۷ دو حاکمیت

۶۹ ضرورت یا ترک

۷۳ فصل ششم

۷۳ کلمات قصار اویس:

۷۴ وصیت اویس

۷۴ شهادت اویس

۷۵ آرامگاه های اویس قرنئ

۷۷ فصل هفتم

۷۷ اویس صحابی یا تابعی؟

۷۸ نتیجه

۸۵ فرق بین عرفان و عارف

۸۵ جایگاه عرفانی اویس قرنئ رحمه الله

۸۷ صوفی

۸۸ صوفی کیست؟

۸۸ آیا اویس قرنی صوفی بود؟

۸۸ مکتب اویسیه

۸۹ مؤسس مکتب اویسیه کیست؟

۹۱ فصل هشتم

۹۱ شأن اویس از دیدگاه پیامبر اسلام ﷺ و خلفای راشدین

۹۳ ثنای اویس از زبان پیامبر ﷺ در کتاب تذکره الاولیاء

۹۵ اوصاف اویس از زبان پیامبر ﷺ

۹۶ حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه در جستجوی اویس

۹۶ حضرت عمر فاروق رضی الله عنه و علی رضی الله عنه در جستجوی اویس

۹۸ مدح و ثنای حضرت علی بن ابی طالب رضی الله عنه از اویس

۹۹ مدح ابوبکر صدیق رضی الله عنه از زبان اویس قرنی

۱۰۱ فصل نهم

۱۰۱ اویس از منظر بزرگان

۱۱۱ اویس از منظر شاعران و عارفان ذیلی

۱۱۵ نتیجه بحث و بررسی

۱۱۷ فهرست منابع و مآخذ

۱۲۳ دیگر تألیفات نویسنده

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمه

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْأَنْبِيَاءِ وَنُورِ الْأَوَّلِيَاءِ مُحَمَّدٍ الْقَاتِلِ لِقَوْمِهِ - مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ، وَ عَلَى آلِهِ وَ أَصْحَابِهِ وَ تَلَمَّذَاتِهِ وَ النَّاتِلِينَ لَهُمْ بِأَحْسَنِ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ.

خداوند بی مانند را ستایم. ستایش کنیم که ستایش فقط سزاوار اوست، و نیایش و کرنش به دگانه او بریم که جز درگاهش محل امید و قبله گاهی نیست؛ اوست که به قدرت کامله خود تمام موجودات را از پرده نیستی به جلوه گاه هستی در آورد و به حکمت مطلقه اش انسان را در بین کائنات افضل و اشرف آفرید و او را به مقام رفیع خلیفه الهی رسانید و این تفضل و شرف به جهت آن بود که از روح خود در او دمید و مسجود حُرشت خاندان قرار داد و ظاهر و باطن او را ممتاز فرمود، زیرا از جنبه ی خلقت ظاهری، او را در بهترین شکل و فرم، دلربا و دل فریب ساخت که:

﴿لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ﴾^(۱)

و از جنبه باطنی و معنوی به واسطه شرف روح خود او را به عقل و نطق بر دیگر مخلوقات زنده برتری بخشید و در آموختن علم او را توانا فرمود و با قلم قدرت ازلی به برکت روح، نقش وجود او را طوری زد که در محفظه یا مجموعه سرش ذراتی قرار داد که این ذرات بهترین وسایل و مشکل ترین مسایل را به مدد روح شریف در خود ضبط کرد و تصویر آنها را برای مدتی مدید (بقیه حیات) در خود نگه داشت و در حقیقت، مغز انسان عجیب ترین ماشین های عالم هستی است که به قول «کلود هزاوی» مخترع مغز الکرونیک: «ارزش کار مغز انسان عادی و بی سواد حتی پس از گذشت قرن ها که علم بیش از پیش پیشرفت کند، هزارها برابر ارزش کار دستگاه اختراعی اوست»، این دستگاه محیر العقول، تصویر یا صدای انسان یا حیوان و مطلب و موضوع سپرده شده را پس از گذشت سال ها، عیناً تکرار می کند و هرگاه انسان اراده کند آن را در ذهن او حاضر می سازد.

خدایا! ای آورنده روزها و شبها بیرون آورنده روشنایی از دل تاریکی ها، ای پدید آورنده گلها، سفید از گل های سیاه، در سپیده دم سحرگاهان، دستهای دعا را بسوی آسمان کرمّت بلند می کنیم و متضرعانه از تو می خواهیم که به خاطر رهایی ستمدیدگان از یوغ بهره کشی ستمگران و به خاطر نجات زحمت کشان از چنگال خون آلود سرمایه داران و نجات غفلت زدگان از دستبرد تزویر مداران و پاکسازی محیط های زندگی از عفونت همه رذایل و وزیدن نسیم حیات بخش همه فضایل و غلبه خداخواهی

بر خودخواهی و تسلط خداپرستی بر خودپرستی و احیای انسانیت در تمام جمعیتها و بیداری همه ملتها و گسترش عدالت اجتماعی بر پهنه گیتی و نیل همگان به آزادی و برابری و ... آفتاب مشعشع قرآنت را در آفاق تمام اقالیم عالم، طالع فرما و عقاید و اخلاق و احکام دین مبین اسلام را بر فضای زندگی تمام بندگان در گستره جهان احکم فرما و شمشیر بیان مبلغین و نیزه قلم های متکلمین را در راه جامع از حقانیت عقاید دین مبین اسلام، همواره برنده تر و تیزتر فرما.

چون از سرآغاز احسانت گذشتی، هیچ سخنی بالای سخن اولیاء الله نیست که سخن آنها نتیجه کار و حال است نه ثمره حفظ و قال است؛ و از عیان است نه از بیان، از اسرار است نه از تکرار، و از علم لدنی است نه از علم کسبی، از نوشیدن است نه از کوشیدن، و از عالم «ادبئی ربی» است نه از «علم سلیمنی ابی» است که ایشان ورثه انبیا اند صلوات الله علیهم اجمعین.

قَالَ ﷺ: «أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ» ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ ﴿لَهُمْ ابْشُورَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْقَوْلُ الْأَعْظَمُ﴾.

«هان بی گمان دوستان خداوند، ترسی بر آنان نیست و غمناکین نمی گردند، آن کسانی که ایمان آورده اند و تقوا پیشه کرده اند،

برای آنان در دنیا و در آخرت بشارت است، سخنان خدا تخلف ناپذیر است، این همان کامیابی و رستگاری بزرگ است.»

در طول تاریخ اسلام کسانی وجود داشته اند که در تحلیل حوادث تاریخی دچار مشکل شده اند، لذا شخصیت اویس قرنی را اسطوره ای و غیر واقعی دانسته اند. و در این میان انبیاء و اولیاء علیهم السلام و بزرگان شریعت را از یاد نبریم که راه گشای این درهای بسته و خنک آبی در بیابان زندگی اند. وصایایان چون خنک بادی بر چشم، در نگاه سوزان نادانسته هایمان است. اویس بن عامر بن جزء نیز در زمره این بزرگان جای می گیرد که یسار احداثت در چهره رنگی آزاد بندگی اش با حق و عشق ورزی اش با پیامبر ﷺ سوار شده راه پر فراز و نشیب بندگی است.

اویس قرنی رضی اللہ عنہ سازش پاک باخته است که بزرگان علم و ادب و عرفان از او و راه او به بزرگی یاد کرده اند، اویس یمانی رضی اللہ عنہ در آسمان عرفان، ستاره درخشانده ای است که شیعه و سنی در برابر پرتوش، خیره مانده و در وصفش دلبسته اند، و در آثارشان، گنج یاد او را به ودیعت گذرانده اند.

و اما در حال حاضر بسیاری از مسلمانان و عامه مردم به علت عدم دسترسی به کتب و منابع مورد نیاز در مورد شخصیت اویس، از کردار و گفتار و پندار وی اطلاع زیادی ندارند و اکثر چیزهای حدود یک نام و نشان شنیده اند.

باید بدانیم که هدف از تمام این تلاش ها ترغیب من و شمای مخاطب است به سوی ایمان بیشتر به خداوند، تواضع و فروتنی،

مراقبت بر ذکر و بندگی و اطاعت باری تعالی، پرهیز مداوم از لذات دنیوی و نفسانی و توجه به آخرت. بر خود لازم دیدم که تلاش فراوان بر این باشد که شخصیت اویس را هر چند مختصر اما مفید و ارزنده برای خوانندگان این مقاله معرفی نمایم. با این حال ادعا نمی‌کنم که من به همه جوانب سخنان ایشان به طوری احاطه پیدا کرده‌ام که هیچ کدام از سخنان وی از دستم نرفته است، بلکه بعید نمی‌دانم که آنچه نیافته‌ام بیش از آن باشد که یافته‌ام. و آنچه در اختیار قرار گرفته که در آنجا بدستم نیامده باشد. امید می‌دارم که کار ناچیزم در جهت آشنایی هر چه بیشتر خوانندگان با زندگی حضرت اویس قرنی رضی الله عنه صورت گرفته، و همچنین امیدواریم که آن را مایه شادی روح آن شخصیت برگردانیم هم عصر پیامبر صلی الله علیه و آله گردانند، از خوانندگان گرامی هم چشم‌مدد است دعا و انتظار آن داریم که از خطاهایمان چشم‌پوشی و آن را ببخشایند.

در اینجا جای دارد که زحمات خواهر گرامی خویش که در تصحیح آن کوشش نموده اند، کمال تشکر دارم، در پایان از الله متعال مسئلت داریم که این عمل را از ما بپذیرد و به همه ما توفیق روز افزون و پاداش نیک عطا بفرماید.

والسلام.

احسان فتاحی

کرمانشاه

ماه خرداد ۱۳۹۳ شمسی، شعبان ۱۴۳۵ قمری